

HEMELWATERPLAN BOORTMEERBEEK

Verlag: Expertensessie Deelgebied Zwarte Beek & Deel Bergbeek

DATUM:

14/09/2020

DEELNEMERS:

Gemeente: Dirk Van Den Bosch (Dienst Grondgebiedzaken)

Provincie Vlaams-Brabant: Joni Schwaenen en Lise Graulus (Dienst Waterlopen)

De Vlaamse Waterweg: Cathérine Hoebeeck (Beheerder bevaarbaar gedeelte van de Dijle)

Voorzitter Landelijke Gilde: Jan Derua (en afgevaardigde van de Boerenbond)

Fluvius: Steven Ferson, Ivo Verlaeckt en Evert Baetens

LOCATIE:

Online vergadering
(Teams)

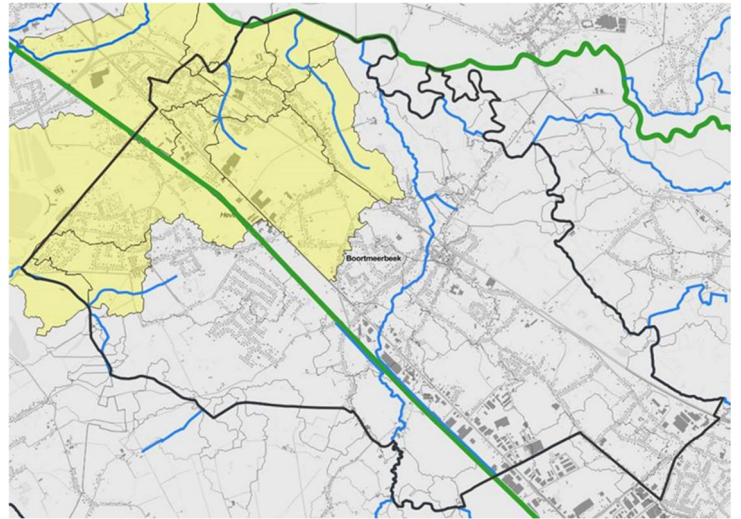
VERSLAGGEVER:

Evert Baetens

Aquafin heeft zich verontschuldigd voor dit overleg, aangezien er zich geen lopende of geplande projecten van hen in dit deelgebied bevinden. In bijlage is de powerpointpresentatie terug te vinden die werd gebruikt als ondersteuning van deze expertensessie.

1. Situering sessie in traject Hemelwaterplan

Deze expertensessie kadert binnen het proces van de opmaak van het hemelwaterplan van de gemeente Boortmeerbeek. Tijdens deze sessie werd naast een gedeelte van het stroomgebied van de Bergbeek (B2078) ook het stroomgebied van de Zwarte Beek (B2005) en de Dambeek (B2008) besproken (zie overzicht hier naast). Voor het afstroomgebied van de Bergbeek werd er voornamelijk ingezoomd op Schiplaken, aangezien de wijk Lievekensbossen en de bijhorende afwaartse waterlopen (bijv. Keizerikbeek) in vorige vergaderingen werden behandeld en er een modelleringsstudie voor deze zone lopend is.

2. Deelgebied Zwarte Beek & Dambeek (Hever & Heihoek)

Dit deelgebied omvat het afstroomgebied van de Zwarte Beek (B2005) en de Dambeek (B2008) en bestrijkt zo goed als volledig de woonkernen van Hever en Heihoek. In dit deelgebied zijn er recent al heel wat rioleringsprojecten uitgevoerd (zie slide 12). Geplande rioleringsprojecten zijn het afwaartse deel van de Bieststraat tot aan de Sint-Antoniussstraat (R4091) en de aanleg van een gescheiden stelsel in de Leuvensesteenweg (N26), waardoor de vuilvracht langsheen heel deze gewestweg ook aangesloten wordt op het rioleringsstelsel. De **Leuvensesteenweg** is in dit deelgebied opgedeeld in de volgende drie rioleringsprojecten:

- R2715: Leuvensesteenweg (N26) tussen de Guido Gezellestraat en de Kallebeekstraat
- R2714: Leuvensesteenweg tussen de Kwaenijckstraat en Guido Gezellestraat
- R2699: Den Tip , waarbij er ook sprake is van de aanleg van een nieuwe rotonde

AWV heeft echter laten weten dat er geen concrete plannen op tafel liggen voor de Leuvensesteenweg op het grondgebied van Boortmeerbeek. Ze zouden van Leuven richting Mechelen willen werken. Daarnaast zou AWV ook de verkeershinder en bijkomende verkeersdrukte willen vermijden. Bij de heraanleg van de Leuvensesteenweg wordt er gedacht aan bijkomende busbanen, fietspaden en Ventwegen, wat extra verharding zou betekenen en minder ruimte voor water (bijvoorbeeld in de vorm van langsrachten, zoals nu het geval is in de bestaande toestand). Voor Boortmeerbeek zou er echter wel niet gesproken worden over busbanen en ventwegen. In deze vergadering zal er ook al gekeken worden naar mogelijke bufferlocaties voor deze projecten, zodat deze projecten meteen van een visie rond hemelwater kunnen vertrekken wanneer deze belangrijke projecten dan toch op de planning komen. Samenwerking met AWV rond hemelwater zal cruciaal zijn om te komen tot een veerkrachtig hemelwatersysteem in de gemeente.

Bieststraat-Kallebeekstraat

Ter hoogte van de kruising met de Bieststraat en Kallebeekstraat wordt er een kwetsbare zone voor overstroming aangeduid door de pluviale overstromingskaart bij een bui die om de 25 jaar voorkomt (T25-bui; zie slide 14).

Deze kwetsbaarheid is misschien opgelost door de uitgevoerde en geplande projecten in de Biestraat. In het opwaartse deel van de Biestraat is recent een gescheiden stelsel aangelegd (R2705; groot gedeelte van de RWA is een open gracht) en het afwaartse deel staat ingepland (R4091). Dit laatste project verbindt de RWA van het recent aangelegde gescheiden stelsel in het opwaartse deel van de Biestraat met de Dambeek ter hoogte van de Heverbaan via een doorpersing onder de spoorwegberm. De buffering in dit project zou gerealiseerd worden door twee RWA-leidingen van 700mm te voorzien tot aan de kruising met de Kallebeekstraat (zie slide 14). Op deze manier wordt een belangrijke RWA-as vervolledigt die het recent aangelegde gescheiden stelsel in de Ida Vermeulenstraat en de langsgrachten van de Leuvensesteenweg aansluit op de Dambeek. Zoals eerder aangehaald wordt tot op heden alle vuilvracht van de Leuvensesteenweg nog geloosd in deze langsgrachten, wat de geuroverlast verklaart van de open grachten in het opwaartse deel van de Biestraat.

Een andere mogelijke RWA-as die nog voorgesteld wordt is een gracht die begint aan de Ida Vermeulenstraat en achter de woningen van Biestraat verder afwatert richting de Dambeek door onder de Kallebeekstraat en de spoorwegberm te gaan (zie slide 14). In de VHA komt deze waterloop voor als de “Biestraatbeek” (niet geklasseerd). Deze gracht zou volgens de gemeente enkel nog bestaan vanaf de Kallebeekstraat. In de Ida Vermeulenstraat is er bij het nieuwe project wel een soort van overstort/inlaatconstructie gebouwd, zoals hieronder zichtbaar. Het onderhoud van deze gracht is echter wel niet vanzelfsprekend, maar ze kan wel worden meegenomen als opportuniteit mochten er zich toch wateroverlast voordoen in de toekomst.

Een ander aandachtspunt dat wordt aangehaald is het feit dat het kasteeltje aan de Biestraat, gelegen ter hoogte van die kwetsbare locatie, water verpompt vanuit zijn vijvers naar de riolering bij piekbuien. De Provincie geeft aan dat dit niet volledig past bij het huidige beleid van water lokaal houden, al wordt er wel verduidelijkt dat dit toegelaten is om waterschade te vermijden of beperken.

Biestraat (afwaarts van centrum Hever)

De hydronautsstudie simuleert hier water op straat bij een bui die om de 20 jaar voorkomt (zie blauwe bol op slide 15). Hier is echter recent een gescheiden rioleringsstelsel aangelegd (R2696: Hever centrum) en er zijn nog geen problemen van wateroverlast gemeld. De woning die het meest kwetsbaar is is diegene afwaarts van de Biestraat, ter hoogte van de kruising met de Heverbaan

(slide 17). Eventueel kunnen individuele beschermingsmaatregelen dan helpen om oppervlakkige afstroming te kunnen afleiden.

Leuvensesteenweg (N26 tussen Guido Gezellestraat & Kallebeekstraat)

Volgens de hydronautstudie wordt er water op straat gesimuleerd bij een T20-bui ter hoogte van het bedrijf "DSP Food NV". De gemeente heeft niet meteen weet van overlast op deze locatie.

Zoals te zien op slide 18 is er onder dit bedrijf een leiding gelegen die vuilvracht en afstromend hemelwater van grachten van de Leuvensesteenweg afvoert naar grachten die aansluiten op de Rosvenbeek. Bij de uitvoering van het rioleringsproject "Leuvensesteenweg tussen Guido Gezellestraat en Kallebeekstraat" (R2715) dient er bekeken te worden of de bestaande gracht langs de rechterkant van het bedrijf gebruikt kan worden als afvoer voor het RWA-stelsel door deze te verlengen tot aan de steenweg. Op die manier kan de toekomstige RWA-as ook gemakkelijker onderhouden worden. Verder afwaarts kan er vervolgens buffering worden uitgebouwd op deze gracht voordat deze een waterloop van categorie 2 wordt (namelijk de Rosvenbeek: B2095), bijvoorbeeld in de omgeving van de overstroomd ingekleurde zone aangeduid in de pluviale overstromingskaart (zie slide 18). Op dit moment wordt deze gracht al onderhouden door de gemeente, maar om onderhoud te kunnen blijven garanderen kan men deze gracht het statuut van "Publieke Gracht" toekennen. Langsgrachten langs de Leuvensesteenweg blijven echter belangrijk om het afstromend water zo veel mogelijk lokaal te houden en laten infiltreren, voordat het vertraagd afgevoerd wordt langs deze as.

Bij een herindiening van de milieuvergunning van dit bedrijf dient er in elk geval ook bekeken te worden of er voldoende infiltratie/buffering voor de aangesloten verharding voorzien is, aangezien het nu lijkt dat een gedeelte daarvan rechtstreeks afwatert richting de Rosvenbeek d.m.v. slokkers (zie luchtfoto slide 20). Eventueel dat er dan ook al gekeken kan worden of dat die leiding voor het bedrijf soms zorgt voor overlast en of dat deze as verplaatst zou kunnen worden.

De luchtfoto toont de aanwezigheid van een bekken op het terrein van het bedrijf. Als voedselverwerkingsbedrijf beschikken zij misschien over spoelwater dat eventueel in droge periodes gebruikt zou kunnen worden om akkers te besproeien. Er zijn langs de Leuvensesteenweg ook nog veel andere bedrijven met grote verharde oppervlakken of met proceswater dat herbruikt zou kunnen worden door landbouwers. Een voorbeeld daar van kan de brouwerij Haacht zijn of een andere mogelijke bron is het RWZI van Aquafin. Jan Derua van de Landelijke Gilde laat weten dat er in Boortmeerbeek nog weinig actieve landbouwers zijn, al zijn er wel een aantal pachters van onder andere Grimbergen en Rijmenam. Of dat die een vraag hebben naar water kon hij niet meteen bevestigen. Hij heeft tijdens de laatste zomer wel opgemerkt dat weides die normaal altijd onder water stonden plots kurkdroog waren. De gemeente geeft aan dat zij niet meteen weten hebben van een specifieke watervraag van de landbouwers. Langs de Weesbeek is er wel een landbouwer die melkkoeien heeft en die zou aan de Dienst Waterlopen van de Provincie wel al vaak gevraagd hebben om water af te tappen voor zijn dieren.

Leuvensesteenweg (N26 tussen Kwaenijckstraat & Guido Gezellestraat)

Op dit moment sluit het gemengde rioleringsstelsel van de wijk Lobroeken en een gedeelte van de vuilvracht van de Leuvensesteenweg via bestaande langsgrachten aan op een gracht die afwatert richting de Rosvenbeek (zie slide 22). Aan de kruising met de Zwartebeekdreef en de Kwaenijckstraat is er ook een lozingspunt aanwezig op het niet geklasseerde stroomopwaartse deel van de Zwarte Beek. Vanuit die gracht wordt er echter terugslag geobserveerd van water dat niet richting de

Heverveldweg kan gaan. Van deze zone heeft Fluvius echter geen hydraulisch model bestaande toestand beschikbaar. In het kader van het rioleringsproject “Verbindingsriolering Hever-Muizen fase 2, Stationsstraat” zouden er hydraulische modelleringen gebeurd zijn, eventueel kan dit gebruikt worden om na te gaan wat de oorzaak is van dit knelpunt.

In deze zone is het rioleringsproject “N26 tussen Kwaenijckstraat & Guido Gezellestraat” (R2714) gelegen. Het RWA-stelsel van dit project zou grotendeels aangesloten kunnen worden op het bestaande lozingspunt zodat hemelwater kan afstromen richting de Rosvenbeek. Langsgrachten aan de Leuvensesteenweg zullen belangrijk blijven voor de buffering en er kan eventueel ook gekeken worden langs het traject van de bestaande gracht voor bijkomende buffering. Op dit moment wordt deze gracht tussen de Leuvensesteenweg en de Rosvenbeek al onderhouden door de gemeente, maar om onderhoud te kunnen blijven garanderen kan men deze gracht het statuut “Publieke Gracht” toekennen.

De Dienst Waterlopen laat in het kader van de toekenning van dit statuut weten dat het misschien interessant is om deze grachten nu al vast te leggen, zodat die kunnen meegenomen worden in de openbare onderzoeken voor de Digitale Atlas van onbevaarbare waterlopen waar nu aan gewerkt wordt. Na de vergadering heeft de Dienst Waterlopen van de Provincie (Marijke Van Hoorick) het volgende laten weten:

“Volgens de juridische dienst van de VMM gelden voor beide zaken verschillende regels: voor de digitale atlas de regels voor SGBP en voor publieke grachten (=grachten van algemeen belang + de polder- en wateringsgrachten in het nieuwe decreet WOW) de regeling van het uitvoeringsbesluit WOW. Voorlopig kan men wel verder met het “Besluit van de Vlaamse Regering van 9 mei 2014 tot uitvoering van [titel III, hoofdstuk 4 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018]”.

Het uitvoeringsbesluit WOW wordt verwacht goedgekeurd te worden in november maar dit hangt natuurlijk af van hoe vlot het allemaal zal gaan.

De gemeente Boortmeerbeek heeft dus 2 opties: ofwel nu nog de procedure van de grachten van algemeen belang opstarten zoals bepaald in het decreet integraal waterbeheer (zie hoger) ofwel wachten op het uitvoeringsbesluit WOW en dan die procedure volgen. Voor beide opties zullen de grachten dan achteraf in de digitale atlas kunnen opgenomen worden.”

Leuvensesteenweg (Den Tip)

De vuilvracht van de Leuvensesteenweg in deze zone sluit op dit moment voornamelijk aan op een gracht die richting de verkaveling van de Hoekstraat stroomt (zie slide 23). Een ander gedeelte sluit aan op het niet geklasseerde stroomopwaartse deel van de Zwarte Beek ter hoogte van de kruising met de Zwartebeekdreef en de Kwaenijckstraat.

Wanneer het kruispunt Trianondreef/Leuvensesteenweg (“Den Tip”) wordt heraangelegd door AWW dient het rioleringsproject “Den Tip” (R2699) mee uitgevoerd te worden. Er kan dan eventueel buffering worden voorzien naast de betoncentrale (zie groen gearceerd vlak slide 23). Volgens de pluviale overstromingskaart zou hier bij een T25-bui water staan en het bedrijf denkt ook aan een composteringsproces waar extra water voor nodig zou zijn. Omwille van de afwaartse knelpunten ter hoogte van de Hoekstraat, Kouter en de wijk Durabrik is buffering opwaarts van deze RWA-as in ieder geval cruciaal. Indien het mogelijk is om langsgrachten te voorzien langs de Leuvensesteenweg moet hier ook zeker nog steeds naar gekeken worden.

Hoekstraat – Kwaenrijkstraat – Kouter – Zwarte Beek

Deze belangrijke RWA-as (zie slide 24) loopt van de Leuvensesteenweg langs een reeds bestaande gracht ter hoogte van de Hoekstraat, langs de Kwaenrijkstraat en komt dan in de Kouter uit op de Zwarte Beek. De Hoekstraat en Kouter zijn kwetsbaar voor overstromingen volgens de pluviale overstromingskaart (T25). In de verkaveling van de Hoekstraat staat er op de bouwkavels zelfs vegetatie die voorkomt in waterrijke gebieden. Aan de Kouter zijn de ingeleurde overstromingszones afkomstig van vijvers die hier gedempt zijn voor de aanleg van een nieuwe wijk (verkaveling Durabrik). In januari 2016 is er gemeld dat het terrein onder water stond, maar in het algemeen staat het water hier steeds hoog in de omliggende riolering, grachten en bekkens. Er dient bijgevolg omzichtig omgegaan te worden met nieuwe bufferprojecten in deze omgeving. Enkel heel oppervlakkige systemen lijken hier mogelijk te zijn. Infiltratie blijkt hier zo goed als onmogelijk te zijn, er wordt tot nu toe voornamelijk ingezet op vertraagde doorvoer.

Dit alles bevestigt de gevoeligheid voor overstromingen en bijhorende wateroverlast langs deze as. Het is onduidelijk wat de exacte oorzaak is, nl. overstroming vanuit de riolering, hoge grondwaterpeilen, de Zwarte Beek of een combinatie. In het geval van de Zwarte Beek is het ook niet meteen duidelijk of er opstuwning optreedt in de waterloop zelf of dat het peil wordt bepaald door een knijpconstructie ter hoogte van de Dijle of het peil van de Dijle zelf.

Cathérine Hoebeek van de Vlaamse Waterweg laat weten dat alle waterlopen op het grondgebied van Boortmeerbeek die uitstromen in de Dijle gravitair aansluiten op de Dijle, maar dat het waterpeil van de Dijle in deze zone redelijk lang op een hoog niveau blijft hangen na bijvoorbeeld ernstige regenval of getijdenwerking. Daarnaast wordt de Dijle opgestuwd vanaf Mechelen-Nekkerspoel, waardoor het peil ook bij laag water niet onder 4.6 m TAW kan komen. Nu hoe verder opwaarts hoe hoger deze verhanglijn komt. Aan de locatie waar de Zwarte Beek loost in de Dijle zou het bodempeil van de Zwarte Beek liggen tussen de 5.4 en 5.8 m TAW, wat dus niet meteen problemen zou mogen opleveren voor het gravitair afwateren van het systeem tijdens laag water.

De getijdewerking kan er bij hoog water bovendien voor zorgen dat gravitaire afwatering niet meer mogelijk is, wat kan leiden tot opstuwning in bijvoorbeeld de Zwarte Beek. Langs de Dijle worden er binnen het Sigmaplan overstromingszones voorgesteld, deze zouden voornamelijk de druk op de Dijle verlagen bij hoge waterstanden door getijdenwerking. Wanneer er zeer hoge waterstanden (bijvoorbeeld door enorm veel regen en/of getijdenwerking zoals stormtij) worden verwacht gaat men preventief de stuw verlagen in Mechelen, zodat bij laag water dan het opwaartse stelsel goed kan ontwateren en de capaciteit kan toenemen om wateroverlast te voorkomen. De Vlaamse Waterweg raadt dan ook aan om op dat moment het watersysteem van de gemeente zo veel mogelijk te laten draineren, zo kan eventuele wateroverlast misschien vermeden of beperkt worden. Na de winter en meer specifiek tijdens drogere periodes wordt het water opgestuwd om de grondwaterstanden voldoende hoog te houden en zo het volledige bekken te beschermen tegen verdroging. Deze praktijk wordt al lang toegepast.

De Provincie Vlaams-Brabant (DIW, beheerder van deze waterloop) laat weten dat het water van de Zwarte Beek (B2005) op veel locaties vaak niet weg raakt. In het eerste deel opwaarts van de Dijle heeft het die ruimte wel en daar wordt ook rekening mee gehouden bij het beheer. Waar de Rosvenbeek samenloopt met de Zwarte Beek (ter hoogte van Kouter) is er inderdaad een knelpunt, net zoals tussen de Ravesteinstraat en de Stationsstraat. Op dit moment wordt er op de volgende twee locaties ingezet op bijkomende berging door specifiek beheer:

- Op de Rosvenbeek wordt er opwaarts van de Rosvenweg een oppervlakkig beheer toegepast, dit houdt in dat de bedding wordt vrijgemaakt maar niet gemaaid of iets dergelijks. Hier is er nog ruimte vrij om zo veel mogelijk wat op te houden en te laten infiltreren. Er bevindt zich in deze zone ook een woonuitbreidingsgebied dat nu voor ongeveer de helft bewoond is, de gemeente laat echter weten dat hier niet meteen plannen zijn voor nieuwe woningen. Indien hier wel gebouwd zou worden dient er rekening te worden gehouden met de waterloop en de functie dat deze zone nu heeft.
- Vanaf de scherpe bocht in de Zwarte Beek afwaarts van de Ravesteinstraat wordt er ook een oppervlakkig beheer toegepast tot aan de Dijle. Naast dit beheer kan de scherpe bocht misschien ook zorgen voor opstuwning. Onder dit beboste gebied zal er echter weinig begroeiing aanwezig die zorgt voor opstuwning, zoals riet of lis. Deze zone tussen de Ravesteinstraat en de Dijle kan wel eens topografisch opgemeten worden om na te gaan of er zich geen rug bevindt in dit gebied.

Naast deze aandachtspunten zullen individuele beschermingsmaatregelen langs deze RWA-as belangrijk blijven, omwille van de hoge overstromingsgevoeligheid.

Stationsstraat

In de Stationsstraat en Ravesteinstraat zijn er zoals eerder vermeld meldingen van wateroverlast geweest ter hoogte van de Zwarte Beek, bijvoorbeeld in januari 2016. Sinds de werken van Aquafin (Project verbindingriolering Hever-Muizen fase 2: Stationsstraat), waarbij er onder andere in de Stationsstraat een gescheiden stelsel is aangelegd (van de kruising met de spoorweg tot aan de ingebuisde Zwarte Beek) en de inbuizingen zijn aangepakt, zijn er hier tot nu toe geen nieuwe problemen gemeld. Opwaarts van dit project sluiten er echter zowel vanuit het zuidwesten als vanuit het oosten nog heel wat brede straten met de bijhorende verhardingen op privé- en openbaar domein aan op de DWA van de Stationsstraat. Het is daarom dat er vanuit die twee richtingen belangrijke RWA-assen werden aangeduid. Bij een toekomstige heraanleg dient er in deze afstromingsgebieden gekeken te worden naar ontharding, infiltratiemogelijkheden, buffering/retentie en een maximale afkoppeling van hemelwater van het rioleringsstelsel.

Mogelijke locaties voor opportuniteiten op het openbare domein langs de RWA-as vanuit het zuidwesten zijn het pleintje aan de kruising met de Kwaenrijkstraat (zie slide 26) en van brede straten die hier op aansluiten, zoals bijvoorbeeld de Wilgenlaan, Olmenlaan en de A. Van Langhendoncklaan (zie slide 27). Langs de oostelijke as lijken er wel mogelijkheden te zijn in de Pater Damiaanstraat, Jef Denijsstraat en de Rodenbachstraat (zie slide 32).

Omwille van het brede openbare domein dient er steeds gekeken te worden naar ondiepe wadi's/grachten om het water zo veel als mogelijk lokaal te laten infiltreren, voordat het vertraagd wordt afgevoerd. De gemeente bevestigt dat de breedte van de straten nog voortkomt uit een verouderd denkkader. Afhankelijk van de (gewenste) verkeersdrukte kan er dan gekeken worden of het wegprofiel versmald kan worden en/of verharde voetpaden opnieuw onthard kunnen worden. Het mobiliteitsplan kan hier misschien een eerste richting geven.

Op privédomein dient er ook maximaal gesensibiliseerd te worden op het ontharden van de tuin/opritten en het afkoppelen van hemelwater van de riolering. De dienst waterlopen van de provincie verwijst hier voor ook naar hun actie "Leve de tuin". Eventueel dat er binnen het kader van de Blue Deal ook nog bijkomende stimulansen komen. Hier bij wordt er wel nog gemeld dat infiltratie in deze zone niet evident is, noodoverlaten naar een hemelwaterafvoersysteem op het openbare

domein blijven dus wel belangrijk. Ook omwille van de sterke seizoenale fluctuering van de grondwaterstanden stelt de regio-ingenieur van Fluvius op privédomein een oppervlakkige manueel gestuurde waterretentie voor. In de zomer, wanneer het grondwater laag staat, kan het water dan maximaal infiltreren en in de winter kan de drempel/schot aangepast of weggehaald worden zodat het infiltratiesysteem omgevormd wordt tot een systeem met vertraagde doorvoer. Anders zal de hoge grondwaterstand in de winter, wat het geval is in vele locaties in Boortmeerbeek, er voor zorgen dat infiltratie nagenoeg onmogelijk wordt en de tuinen herleid worden tot modderpoelen.

Daarnaast wordt er ook nog aangehaald dat men in de voortuin niet zo maar een hemelwaterput kan steken, aangezien hier een omgevingsvergunning voor nodig is. In de achtertuin mag dit wel zonder vergunning. De gemeente laat weten dat dit Vlaamse Wetgeving is. Bij ondergrondse buffers of hemelwaterputten dient er wel opgelet te worden voor terugslag of een draineringseffect wanneer de grondwaterstanden hoog staan. Voor particulieren die extra hergebruik willen realiseren zorgt dit in ieder geval voor bijkomende administratieve obstakels en een vertraging van de realisatie.

3. Gedeelte van het afstroomgebied Bergbeek (Schiplaken)

Tijdens deze vergadering is er gefocust op het gebied van Schiplaken, aangezien de omgeving van de wijk Lievekensbossen en de afwaartse waterlopen reeds aan bod zijn gekomen in vorige vergaderingen en nu een onderdeel zijn van lopende rioleringsprojecten.

Bieststraat

Naast de lopende verkavelingen Eekhoornhof, Zendelingenstraat & Boomblokweg is er ook nog een groot woonuitbreidingsgebied aanwezig tussen de Keizerikbeek en de Bieststraat (zie geel gearceerde zone in slide 37). De gemeente laat weten dat in het gedeelte tussen de Gottendijsdreef en de Sijsjeslaan nog woonprojecten voorzien zijn en dat het gedeelte links van de Gottendijsdreef deels aangekocht is door de gemeente (zie bijhorend RUP) om de ingang van de school langs achter te brengen (ontwerper wordt binnenkort aangesteld). De focus zal liggen op het behoud van het oorspronkelijke natuurlijke karakter en de afstroming van eventuele nieuwe verharding zal maximaal ter plaatse worden gehouden. Het is belangrijk dat hier voldoende aandacht naar gaat omdat de schoolomgeving en de Karabiniersstraat relatief kwetsbare zones zijn. Bij de rioolinventarisatie door Infrabo in 2008 en bij de aanleg van de Karabiniersstraat stonden de rioolbuizen in de Burggraaf G. Terlindenlaan bijna permanent volledig onder water. Dit zou te maken hebben met opstuwning vanuit het pompstation gelegen in Zemst (op het Blosodomein). De gemeente laat weten dat er werken zouden gebeurd zijn aan deze pompen en dat er daarna geen problemen meer gemeld zijn.

Om de hoge verhanglijn in de Bieststraat verder te verlagen wordt er in het model geplande toestand (TE') voorgesteld om de overstordrempel van de Burggraaf G. Terlindenlaan te verlagen met 15 cm, aangezien deze nu nog niet in werking treedt bij een f7-bui. Voor de nabijgelegen Mezenlaan wordt er bovendien een bijkomende vermazing met de Bieststraat voorgesteld om het stelsel in de Sijsjeslaan-Patrijzenweg-Vinkenlaan-Mezenlaan te ontlasten.

Vaartstraat - Goorstraat

In januari 2016 is er wateroverlast gemeld ter hoogte van de camping Dageraad aan de Vaartstraat. Dit zou te maken hebben met opstuwning van de Goorbeek (bron gelegen in bosje ten zuidoosten van de camping) vanaf de duiker onder de Goorstraat tot aan de camping. Op dit moment wordt de vuilvrucht van deze omgeving nog geloosd in de Goorbeek. Aquafin heeft hier een lopend project "Sanering Goorbeek" (B211043). Naast de aanleg van een gescheiden stelsel zal Aquafin de Goorbeek

afwaarts van de Goorstraat herprofilen en een bijhorende knijpconstructie voorzien om aan de buffervoorwaarden te kunnen voldoen (ook op vraag van ANB) en zal de Goorbeek afwaarts aan de Molenheidebaan afgekoppeld worden van de collector (zie slide 41). De gemeente zou dan ook de Borggracht van de woningen aan de Goorstraat tot aan die van de Molenheidebaan in eigendom nemen om het beheer te kunnen garanderen. Om ook de inbuizingen ter hoogte van die woningen (privédomein) te kunnen beheren kan de status van Publieke Gracht toegekend worden aan de volledige Borggracht.

De gemeente is daarnaast nog bezig met het aanstellen van een ontwerper voor de aansluiting van de Vaartstraat en de bijhorende verwervingen. Dit was nodig aangezien er in de Vaartstraat geen verkavelingsinitiatieven meer zijn, omwille van de te grote uitdagingen rond water in deze zone.

Goorstraat (opwaarts Kriekelarenveld)

Ter hoogte van de kruising van de Goorstraat met de Kriekelarenveld zou volgens het model bij een T5-bui water op straat komen. Het model geplande toestand stelt daarom vermazingen met de Zevenbunderweg en Bieststraat voor om dit stelsel te ontlasten (zie kleine rode cirkels slide 42). In dit model is er echter wel geen rioolleiding aanwezig tussen Kriekelarenveld en de Karabiniersstraat (zie langwerpige rode cirkel slide 42). Volgens de databank, de gemeente en Fluvius zou hier wel een leiding aanwezig zijn waar nog enkele woningen zijn op aangesloten. Het zou gaan om een beperkte diameter, maar de huidige toestand en exacte afmetingen van deze leiding zijn echter niet duidelijk. In de verkaveling van de Karabiniersstraat zijn er zones aangeduid met een ondergrondse erfdiensbaarheid en voor overgang voor de bestaande riolering die er ligt ten noorden en ten westen van de verkaveling. Langs perceel met huisnr. 13 (Goorstraat) is er echter wel geen erfdiensbaarheid om deze riolering gemakkelijk te kunnen beheren. Voor de Goorstraat staat er daarenboven eventueel een heraanleg op de agenda in het kader van het mobiliteitsplan. Omwille van deze onzekerheden en de potentiële heraanleg is het aangewezen om een camera-inspectie te doen van deze omgeving. Fluvius zal daar de nodige stappen zetten en dit verder aftoetsen met de gemeente.

Heideweg

Hier is er een kwetsbare locatie aanwezig volgens de pluviale overstromingskaart (T25) en het hydraulisch model. Ook de gemeente bevestigt dat hier al problemen zijn gemeld. Vanuit deze lokale depressie vertrekt er een gracht die afstroomt richting de Goorbeek, maar die loopt volledig tussen de huizen op privédomein en wordt bijgevolg niet optimaal onderhouden. De wooneenheden ten noorden van de Goorweg zijn nog resterende historische campings. Deze gracht zal in de toekomst ook moeilijk te beheren blijven en wordt daarom niet weerhouden als RWA-as. Het probleem in de Heideweg zou voor een deel al beperkt kunnen worden door de verhanglijn in het rioleringsstelsel van Zevenbunderweg te verlagen. In het geplande model TE' wordt er voorgesteld om het overstort van de collector naar de Goorbeek aan de Molenheidebaan te verlagen (zie slide 46) nadat de Goorbeek afgekoppeld wordt van de collector en aangesloten op de waterloop die door het Blosodomein stroomt (project Aquafin: "Sanering Goorbeek"). Daarnaast wordt er een bijkomend overstort naar de Bergbeek voorgesteld op de Molenheidebaan/Trianondreef in de omgeving van de Mercatorlaan aan de gemeentegrens van Boortmeerbeek.

Er dient hier in ieder geval ook ingezet te worden op individuele beschermingsmaatregelen, aangezien dit een kwetsbare zone zal blijven.

Molenheidebaan (thv doorsteek Goorbeek)

De gemeente heeft hier niet meteen weet van wateroverlast. De grootste uitdaging hier is het beheer van de inbuizing van de Goorbeek. Zowel technisch als juridisch is dit voor de gemeente niet vanzelfsprekend. Het toekennen van het statuut van “Publieke Gracht” aan de Goorbeek biedt in ieder geval al wel een werkbaar kader.

Venstraat – Zendelingenstraat – Pastoor Ceulemansstraat

De pluviale overstromingskaart (T25) en het model bestaande toestand (water op straat vanaf T5) geven aan dat de omgeving tussen de Bieststraat, Pastoor Ceulemansstraat en de Venstraat kwetsbaar is voor overstromingen. In het algemeen zou het huidige systeem wel voldoen volgens de gemeente. De gemeente meldt wel dat het moeilijk is om de gracht die zich daar bevindt te ruimen omwille van het feit dat die zowel gelegen is op openbaar als privédomein. Deze gracht dient bijgevolg ook het statuut van “Publieke Gracht” toegekend te krijgen om het beheer te kunnen garanderen. Het hydronautmodel geplande toestand (TE’) stelt ook nog een overstort voor van de nieuwe DWA in de Pastoor Ceulemansstraat naar de RWA van de Venstraat met als doel om de verhanglijn in het stelsel (Pastoor Ceulemansstraat – Venstraat – Bieststraat) te doen zakken bij ernstige buien. De afkoppeling van afstromend onverhard opwaarts van de Venstraat (Barelweg, zie slide 48) door de aanleg van een gescheiden stelsel lijkt daarentegen niet meteen interessant.

Belangrijke RWA-assen & buffering

Slide 62 toont de belangrijke RWA-assen. Enkel diegene tussen de Heideweg en de Goorbeek werd niet weerhouden, aangezien deze zeer moeilijk te beheren valt. Voor buffering zijn er zo goed als voor alle RWA-assen mogelijkheden om op de afwaartse bestaande waterlopen/grachten te bufferen. Voor buffering voor de RWA-as van de Zevenbunderweg kunnen er eventueel grachten voorzien worden langs de weg (zie slide 63) of zou er een buffering kunnen worden uitgebouwd ter hoogte van de kruising met de Molenheidebaan (zie slide 64). Dit perceel is eigendom van het Vlaamse Gewest en er is ook een elektriciteitscabine van Fluvius aanwezig.

4. Vervolgstappen

Vervolgens werden de vervolgstappen, in de vorm van themasessies, voorgesteld aan de gemeente en de partners.

Droogte

Droogte is voor de gemeente Boortmeerbeek een belangrijk thema. Tijdens de voorbije zomer hechtte het volledige beleid (naast het schepencollege ook de gemeenteraad) hier veel belang aan. Het besluit van de provincie in juni rond de captatie van oppervlakte- en grondwater stond bijvoorbeeld hoog op de agenda en ze willen daar op de volgende jaren ook verder op inzetten. Dit besluit vormde echter wel enkele praktische uitdagingen bij bijvoorbeeld het afleveren van bemalingsvergunningen. In plaats van het direct lozen van het bemalingswater in de riolering dient er aan retourbemaling te worden gedaan (terug laten infiltreren in de omgeving) of dient dit water beschikbaar te worden gesteld voor hergebruik (bijvoorbeeld via containers of met een kraantje). Bij een aantal werven zijn er problemen opgedoken en uiteindelijk werd het ook terug afgevoerd. De regio-ingenieur van Fluvius begrijpt dat het maatschappelijk niet verantwoord is om dit water zo maar direct af te voeren, maar er zijn toch wel enkele praktische en economische bezwaren in specifieke gebieden.

- Praktisch: de kwaliteit van dit opgepompte water is niet altijd ideaal voor hergebruik (bijv. sproeien van specifieke gewassen of aanvullen van hemelwaterputten), aangezien er soms enkel een container vol met verroest slib werd verkregen (o.a. omwille van de hoge ijzerconcentraties in het grondwater). Dit slib dient na de werf dan ook nog afgevoerd en gereinigd te worden.
- Economisch: Deze zomer was er bijvoorbeeld weinig afname, onder andere omwille van de kwaliteit en een gebrek aan sensibilisering/communicatie, maar ook doordat enkel landbouwers de juiste apparatuur hebben om grote hoeveelheden af te nemen en vervoeren. Er zou eerst een behoefte-analyse en inventaris van mogelijke afnemers gemaakt moeten worden. Dit dient dan niet enkel te gebeuren voor de specifieke locatie van de bemaling, maar ook voor de waterkwaliteit en de ingeschatte kwantiteit aan bemalingswater dat ter beschikking zou worden gesteld. Dit zou ook de infrastructuur kunnen bepalen die geïnstalleerd dient te worden, voor particulieren zou een aftapkraantje voor of achter de verplichte debietsmeter al voldoende zijn, maar voor grote afnemers zal een buffercontainer nodig zijn.

De gemeente stelt voor om naar de landbouwers (en pachters) zelf ook te communiceren, aangezien er wel behoefte is in droge periodes. Er zijn bijvoorbeeld twee landbouwers met vee met een watertekort in de zomer, maar voor hen is de kwaliteit van het water dan wel belangrijk. De gemeente heeft een goed beeld waar het grondwater een hoog ijzergehalte heeft, aangezien dit ook zichtbaar is bij het ruimen van de grachten. Meestal is dit vrij lokaal, het grondwater in Schiplaken zou bijvoorbeeld een hoog ijzergehalte hebben, dus daar dient dan ook rekening mee te worden gehouden. De gemeente zou bijgevolg al een eerste beeld kunnen geven voor een “inventarisatie” van de grondwaterkwaliteit.

De aanwezigen van de Provincie Dienst Waterlopen laten weten dat zij over het specifieke beleid van de provincie weinig kunnen zeggen, aangezien dit meer het domein is van de collega’s die zich focussen op het beleid, terwijl zij meer verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van projecten en beheeropdrachten. Ze zullen wel eens intern polsen of er al nagedacht wordt rond uitzonderingen voor specifieke fysico-chemische parameters (bijvoorbeeld hoog ijzergehalte of specifieke verontreinigingen).

De Dienst Waterlopen van de Provincie meldt ook dat de sterke contrasten tussen de waterpeilen van de waterlopen in de zomer en de winter gebruikt kunnen worden om aangelanden te gaan sensibiliseren. Lise Graulus haalt de Leibeek aan als voorbeeld, waar er in maart nog wateroverlast werd gemeld bij aangelanden en dezelfde waterloop een aantal weken later zo goed als droog stond. Daarnaast is er een landbouwer met melkkoeien aan de Weesbeek die vaak de vraag stelt om water voor zijn vee te kunnen af tappen van de waterloop. Dit zou een dialoog kunnen openen rond alternatieve waterbronnen en mogelijke sectoroverschrijdende samenwerkingen.

Een themasessie “Droogte” werd uitgekozen als volgende stap in het proces van de opmaak van een hemelwaterplan voor de gemeente Boortmeerbeek. Hier op zal dan ook iemand van de Dienst Waterlopen van de Provincie worden uitgenodigd die zich bezig houdt met die specifieke droogtebeleid.

5. Overige

Categorisering opwaartse gedeelte Bergbeek

In een eerdere vergadering is er al eens voorgesteld om ook het opwaartse deel van de Bergbeek tot aan de Langestraat te categoriseren. De gemeente vraagt of dit nog eens bekeken kan worden of dit

mogelijk is. Op veel oude naslagwerken is dit gedeelte van de waterloop reeds aanwezig en ook in de VHA is deze opgenomen als het niet-geklasseerde gedeelte van de Bergbeek. Voor het toekomstige rioleringsproject van de Langestraat-Langedonckstraat kan langs deze gracht ook het hemelwater worden afgekoppeld van het gemengde stelsel, wat de afvoer naar de Weesbeek ook verder beperkt.

De Dienst Waterlopen van de Provincie laat weten dat er zeker mogelijkheden zijn om dit gedeelte te categoriseren. In 2014 zijn heel wat derde categorie waterlopen automatisch naar tweede categorie gegaan, waarbij men nu ziet dat al die waterlopen niet hoofdzakelijk een afvoerfunctie hebben (tweede categorie), maar eerder een belangrijke bufferende werking of omdat ze gewoon een te beperkt debiet hebben om tweede categorie te kunnen zijn. Zo kan bijvoorbeeld de bovenloop van de Bergbeek een tweede categorie krijgen voor de afvoer van de Langestraat en voor de Leigracht zou dan de omgekeerde beweging kunnen gebeuren. Op die manier er in de Leigracht meer buffering worden gerealiseerd voor de opwaarts gelegen aangesloten verhardingen, maar ook voor terugslag van de Weesbeek. Mocht een opwaardering van dit opwaartse gedeelte van de Bergbeek toch niet mogelijk of opportuun zijn dan kan ook het statuut van Publieke Gracht worden toegekend aan deze gracht/oude bedding. Deze pistes zullen in ieder geval worden meegenomen in het hemelwaterplan.

Op dit moment staan er in dit gedeelte grote bomen in de gracht en er zou ook moeten worden nagegaan of er nergens een rug zit in het lengteprofiel. Dit zou dan echter wel uitgeprofileerd kunnen worden laat de Dienst Waterlopen van de Provincie weten.